

Bijlage 1 bij de perspectiefbrief 2022 - Effecten regeerakkoord Rutte IV voor de gemeente Emmen (per hoofdstuk uit het regeerakkoord)

Hoofdstuk 1 Democratische rechtsorde

De relatie tussen overheid en inwoners en het afnemende vertrouwen van burgers in de overheid vormen een belangrijke rode draad in het regeerakkoord. De regering herkent dit onder andere in de toeslagenaffaire, de mijnbouwschade afhandeling in Noord-Nederland en de Corona aanpak. De laatste heeft de onderliggende verschillen en ongenoegens onder een vergrootglas gelegd.

Herstel van vertrouwen

De regering ziet een belangrijke rol weggelegd voor gemeenten als het gaat om herstel van het vertrouwen. Op dit lokale niveau, in de uitvoering vindt voornamelijk het contact met inwoners plaats en dat wil zij verbeteren door die uitvoering van taken te verbeteren. Door wetten beter te toetsen op duidelijkheid, eenvoud en effecten op de langere termijn. Door ruimte te geven aan de menselijke maat en inwoners betere toegang te geven tot rechtshulp wanneer die maat toch uit beeld raakt. En door inwonersparticipatie en -initiatief te stimuleren met instrumenten als het uitdaagrecht en dit te verankeren in de gemeentewet. Dit laatste bijvoorbeeld bij onderwerpen zoals het klimaatbeleid, digitalisering en inrichting van de openbare ruimte.

Versterking democratische rechtsorde

De regering wil daarnaast de landelijke maar ook de lokale democratische instituties versterken. Zij wil de positie van gemeenten en de burgemeester daarbinnen toekomstbestendig maken en het belastinggebied van gemeenten vergroten. Opvallend daarbij is dat de regering ook het middel van het geven van een (bindende) aanwijzing aan medeoverheden expliciet benoemt. Dit vraagt alertheid van de gemeente Emmen omdat een dergelijke aanwijzing eigen beleid en besluitvorming kan overrulen. Dit raakt aan het vertrouwen tussen gemeenten en het rijk waar Emmen samen met alle andere gemeenten via de VNG aandacht voor vraagt.

Ondertussen zal er in de komende regeerperiode niets veranderen aan de huidige financiering van overheden: de huidige accres systematiek blijft leidend. We zien dus enerzijds een regering die een groot beroep doet op de gemeenten als het gaat om uitvoering van taken én het werken aan herstel van vertrouwen. Transitieopgaven die bovendien toenemend complex zijn gezien de onderlinge samenhang en de ingrijpendheid ervan, zoals we verder zullen zien in deze brief.

Anderzijds blijkt dat zij deze uitdagingen op korte termijn niet begeleidt met het aanbrengen van een nieuw evenwicht tussen bestuurlijke en financiële verhoudingen dat hierbij past.

De regering wil samen met lokale overheden, maar ook sociale partners en uitvoeringsorganisaties werken aan breed maatschappelijk draagvlak voor haar plannen. In meest positieve zin is dit regeerakkoord dan ook een uitgestoken hand naar gemeenten en een uitnodiging om de ruimte te zoeken om van onderop te vernieuwen. Gemeenten moeten wel in staat zijn om aan die verwachtingen te voldoen, en dat begint ook met vertrouwen tussen gemeenten en het rijk. Slecht uitpakkende wetten of lokale uitvoering die te rigide is en waarin burgers in de knel komen, ervaren onze inwoners en medewerkers aan onze balies. Maar zonder de juiste balans en samenwerking tussen de centrale overheid en gemeenten zijn de mogelijkheden van gemeenten om dat fundamenteel aan te pakken, beperkt.

Duurzame visie op (governance van) samenwerking

Van belang is dus dat gewerkt wordt aan een duurzame visie op samenwerking en verhouding tussen gemeenten en rijk, waarbij de regio als opkomende 'laag' ook aandacht verdient. Emmen opereert in veel regionale netwerken (VDG, RegioDeal, SNN, Dutch TechZone, etc.) om haar doelen te bereiken en vooral ook om een gezamenlijke stem te vormen in Den Haag. Het regeerakkoord kondigt een vervolg van de Regiodeals aan waarmee we ruimte krijgen om samen met andere gemeenten te werken aan brede welvaart.

Ten slotte besteedt dit hoofdstuk een paragraaf aan media en de overzeese gebieden. Met het besluit om de financiering van lokale pers te centraliseren en daarin extra te investeren onderstreept zij het belang van onafhankelijkheid en pluriformiteit van lokale media. Met het voornemen om de relatie met en het bestuur van de Caribische landen te versterken, wil zij uitdrukking geven aan haar verbondenheid met deze delen van het Koninkrijk.

Hoofdstuk 2 Duurzaam land

Klimaat en energie

De regering zet stevig in het terugdringen van klimaatverandering. De ambities voor het terugdringen van de CO₂ uitstoot zijn verhoogd. Er komt een klimaat- en transitiefonds beschikbaar van € 35 miljard voor de komende 10 jaar. Dit fonds wordt o.a. ingezet voor de uitvoeringskracht van het rijk en de medeoverheden om de transitie te kunnen uitvoeren (aanleggen benodigde energie-infrastructuur, transitie naar groene industrie en mobiliteit, CO₂ opslag, verduurzaming gebouwde omgeving). Voor de uitvoering van klimaat adaptieve maatregelen wordt extra geïnvesteerd in het Deltafonds.

Het is niet duidelijk hoeveel geld hiervoor beschikbaar komt voor de gemeente Emmen en op basis van welke voorwaarden en criteria. Emmen heeft door haar specifieke industrie-profiel extra uitdagingen om te kunnen voldoen aan het klimaatakkoord. Voor de uitvoeringskosten van het klimaatakkoord komen middelen beschikbaar van € 300 miljoen in 2023 oplopend naar € 800 miljoen in 2025. Circa 85% daarvan is voor gemeenten.

Milieucriminaliteit en milieurisico's worden steviger aangepakt. Hiervoor zal extra inzet van de RUD's nodig zijn. Hiervoor komt landelijk € 18 miljoen per jaar extra beschikbaar.

Landbouw, Natuur en stikstof

Voor de aanpak van de stikstofcrises creëert de regering een Programma Landelijk Gebied, met een transitiefonds van in totaal € 25 miljard tot 2035. De ambities worden naar voren gehaald (doelen stikstofreductie en natuurverbetering van 2035 naar 2030). De doelstellingen passen in de ambities van Emmen.

De Omgevingsvisie, als basis voor de inzet en toekenning van fondsen, moet op tijd klaar zijn om de doelstellingen ook te kunnen halen. Voor Emmen is daarnaast van belang dat de regering ook inzet op verduurzaming van glastuinbouw, wat kansen biedt voor de transitie van deze sector in Emmen. We blijven het effect op agrarische sector en de mogelijk verdere groei van Emmen volgen en nemen die mee in de keuzes die we maken.

Volkshuisvesting en Ruimtelijk ordening

In het Coalitieakkoord wordt ruim aandacht besteed aan het bouwen van nieuwe betaalbare woningen. Dit biedt voor Emmen (en Drenthe) kansen en bedreigingen. Het is een kans om Emmen te laten groeien in inwoners en aantrekkelijkheid. We kunnen dit combineren met infrastructuurontwikkelingen (zie volgende kopje). De extra middelen bestaan uit het Volkshuisvestingsfonds met 4 maal € 150 miljoen (2023-2026) en de Woningbouwimpuls 10 maal € 100 miljoen (2023-2032). Vooralsnog wordt dit zelf door gemeenten opgehoest door korting op de uitkering gemeentefonds. Landelijk wordt al gelobbyd om dit anders te financieren.

De uitdaging is daarnaast om in een gezamenlijke lobby ervoor te zorgen dat er voldoende geld beschikbaar komt voor Emmen/Drenthe, zowel in de bijdragen aan projecten, als in het verkrijgen van voldoende uitvoeringskracht. De ontwikkelingen in het Deltaplan van het Noorden zijn daar aantrekkelijk voor, zoals de verbetering van het bestaande spoor en de Nedersaksenlijn. De hoge ligging van Emmen is gunstig, want toekomstbestendig en past op de ontwikkeling om de sociaaleconomische verschillen in Nederland te verkleinen en in te zetten op brede welvaart, met name in de krimpregio's.

Door de afschaffing van de verhuurdersheffing zouden woningcorporaties kunnen investeren in de bouw van flexwoningen, betaalbare huurwoningen en renovatie van bestaande wijken. Echter, de extra financiële ruimte wordt beperkt door o.a. de verhoging van de vennootschapsbelasting. Tenslotte spreekt het rijk over het inzetten van vastgoed- en grondposities om de woningnood terug te dringen. We onderzoeken of dat in Emmen een bijdrage kan leveren.

Infrastructuur

Er worden middelen gereserveerd om op termijn met medefinanciering vanuit de regio en uit Europese fondsen de Lelylijn te kunnen aanleggen. Aandacht voor de Nedersaksenlijn en het bestaande spoor blijft nodig. .

De € 7,5 mrd die extra beschikbaar komt in het Mobiliteitsfonds voor goede ontsluiting van nieuwe woningen biedt kansen voor (grootschalige) nieuwbouwlocaties (Delftlanden – Emmen Zuid, Nieuw

Amsterdam). Dat geldt ook voor de inzet op fietsknooppunten OV en fietsenstallingen met een bedrag van € 25 miljoen (2023/2024).

Voor de uitvoeringskosten van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging Bouw worden vanaf 2022 middelen in het gemeentefonds beschikbaar gesteld. Voor 2022 gaat het om respectievelijk € 150 en € 30 miljoen. Dit wordt in de jaren daarna in stappen afgebouwd tot respectievelijk € 80 en € 10 miljoen in 2025.

Hoofdstuk 3 Veiligheid en sterke samenleving

Justitie en veiligheid

De regering wil het aantal juridische procedures van de overheid tegen burgers beperken en (financiële) drempels in de rechtsgang voor burgers verlagen. Hiermee wordt de toegang tot het recht van burgers vergroot.

Inzet op ondermijning, preventie-aanpak en jeugd

Het kabinet wil zorgen voor voldoende capaciteit en expertise om taken beter uit te voeren en betere gegevensuitwisseling en samenwerking tussen (lokale) partijen als gemeenten te faciliteren. Jeugdcriminaliteit moet voorkomen worden door een brede domein overstijgende wijkaanpak vanuit een meerjarig programma leefbaarheid en veiligheid. Er wordt intensiever ingezet op een effectieve preventieaanpak rondom drugsgebruik, in het bijzonder ter bescherming van kwetsbare jongeren. Landelijk wordt er oplopend structureel € 1 miljard gereserveerd voor onder meer het tegengaan van ondermijning en de preventie-aanpak.

Inzet op ondermijning, preventie, jeugd en jonge aanwas krijgt in Emmen al prioriteit. We zijn aangesloten op het Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIEC) Noord Nederland en monitoren van daaruit de uitwerking in het Landelijk Informatie- en Expertise Centrum (LIEC). Daarbij zetten we erop in dat niet alleen grote steden profiteren, maar Emmen ook.

Hoofdstuk 4 Bestaanszekerheid en kansengelijkheid

Het kabinet wil dezelfde kansen bieden aan alle kinderen, jongeren en studenten om zich te ontwikkelen. Daartoe wordt de onderwijskwaliteit versterkt. Ook wordt geïnvesteerd in kinderopvang, voor- en vroegschoolse educatie en een rijke schooldag en versterking van het beroeps- en wetenschappelijk onderwijs.

Met een actief emancipatie- en antidiscriminatiebeleid en succesvolle integratie en inburgering worden sociale veiligheid en gelijke behandeling gewaarborgd. Hervormingen op de arbeidsmarkt moet de bestaanszekerheid van lage- en midden inkomens versterken en de lasten verlagen. Zodat werken loont, werkgeverschap en ondernemerschap aantrekkelijk blijven, welzijn stijgt en personeelstekorten in vitale sectoren worden opgevangen.

Ambities primair en voortgezet onderwijs

Onderstaande ambities en maatregelen raken ons als gemeentelijk sociaal domein direct:

- Geen onnodige thuiszitters; voor elk kind een vorm van onderwijs, vormgeven Digitale School, verbeteren overgang basis- naar voortgezet onderwijs en bevorderen doorstroom en differentiatie en structurele versterking van scholen met veel leerachterstanden.
- Gespecialiseerd voortgezet onderwijs zo snel mogelijk onderbrengen bij het voortgezet onderwijs en voortzetten verbeteraanpak passend onderwijs.

Landelijk wordt jaarlijks structureel € 1 miljard geïnvesteerd in het versterken van onderwijskwaliteit en € 800 miljoen voor voldoende goede leraren en schoolleiders. Dit is bestemd voor het onderwijs. Er wordt landelijk structureel € 1 miljard per jaar uitgetrokken voor het vergroten van kansengelijkheid. Een deel daarvan is bestemd voor gemeenten.

Scholen zijn hierbij aan zet. Wat dit betekent voor de gemeentelijke taken is nog onduidelijk. We zetten in op het betrekken van gemeenten en de jeugdhulptaak bij ontwikkelingen op het gebied van passend onderwijs, net zoals wij onderwijs betrekken bij jeugdhulp. Waar nodig sluiten we aan bij de uitvoering door Emmense schoolbesturen.

Inzet op beroepsopleidingen en onderzoek en ontwikkeling

Het kabinet wil het aanbod van arbeidsmarktrelevante beroepsopleidingen in techniekhavo en kleinschalig vakonderwijs stimuleren en een zo groot mogelijk aanbod van mbo-opleidingen dichtbij

huis behouden, ook in krimpregio's. Drempels in de bekostigingssystematiek worden weggenomen en doorstroom gestimuleerd. Door te investeren in vrij en ongebonden onderzoek en ontwikkeling, wordt er koers gezet naar een kenniseconomie. Hiervoor wordt in totaal € 5 miljard geïnvesteerd gedurende 10 jaar via een fonds.

Onderwijsinstellingen zijn hierin aan zet, maar we hebben als gemeente mede door het verloop van de vergrijzing en ontgroening en arbeidsmarktvraagstukken in onze regio een groot belang hierin. Vanuit de campusontwikkeling monitoren we met de instellingen hoe zich dit ontwikkelt en beïnvloeden of lobbyen waar nodig.

Begeleiding naar werk, uitbreiding van arbeidsmarktinfrastructuur en beschutte werkplekken

Het van werk-naar-werk en uitkering-naar-werk begeleiden van mensen wordt gestimuleerd. In het bijzonder mensen die er niet tussen komen, onnodig aan de kant staan of een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Om- en bijscholing voor een overstap naar tekortberoepen (vanuit ervaringen met regionale mobiliteitsteams Corona) en het bevorderen van permanente scholing via leerrechten moeten daaraan bijdragen. Hierbij wordt samenwerking gezocht met sociale partners, gemeenten en UWV. Landelijk wordt € 500 miljoen per jaar beschikbaar gesteld voor het hervormen van de arbeidsmarkt, re-integratie en het aanpakken van armoede en schulden en €300 miljoen per jaar voor lastenverlichting van het MKB via loondoorbetaling bij ziekte.

Het succes van deze maatregelen hangt samen met of het lukt de benadering van iedereen die deelneemt aan de arbeidsmarkt te ontschotten en ontregelen. Vanuit de Noordelijke arbeidsmarkttafel blijven we daar aandacht voor vragen. Het budget voor beschutte werkplekken wordt verhoogd. Daardoor komen extra plekken beschikbaar en kunnen we wachtlijsten terugdringen. Hier zijn we eind 2021 al mee gestart.

Voortzetten (preventieve) brede armoede- en schuldenaanpak

Het aantal kinderen dat in armoede opgroeit, moet in vier jaar tijd gehalveerd worden. Onder meer een brede aanpak armoedebestrijding in kwetsbare wijken en inzet op financiële educatie, preventie en vroegsignalering ter voorkoming (van verergering) van schulden moeten daaraan bijdragen. Gemeenten krijgen daarbij meer mogelijkheden om laaggeletterdheid aan te pakken. Er wordt landelijk structureel € 1 miljard per jaar uitgetrokken voor het vergroten van kansengelijkheid, onder andere gericht op inkomen. We monitoren of er kansen ontstaan om als gemeente en regio met relatief veel armoede, schuldenproblematiek en laaggeletterdheid extra gelden te verwerven.

Hoofdstuk 5 Welvarend land

Ondernemende, innovatieve en eerlijke economie

Met het opzetten van het Nationaal Groeifonds in 2020 is ingezet op het stimuleren van een duurzaam groeivermogen van Nederland voor de lange termijn. Het gaat daarbij om € 20 miljard voor 5 jaar. Ook de nieuwe coalitie zet dit voort. De coalitie wil investeren in onderzoek en ontwikkeling, gericht op innovatiebeleid op de drie grote transitie: klimaat en energie, digitalisering en sleuteltechnologieën, en de circulaire economie. Dit biedt kansen voor de vestiging van de Universiteit van het Noorden in Emmen en de versterking van de sector groene chemie.

Bij het versterken van het bedrijfsleven en het vestigingsklimaat wordt er onder andere gefocust op een maakindustrie die vooroploopt. Dit biedt kansen voor Emmense maakindustrie, bijpassende mbo-opleidingen en het positioneren van Emmen voor reshoring van maakindustrie.

Ook het toerisme krijgt een volwaardige plek in het economisch beleid. Hierbij wordt ingezet op spreiding. Hiermee kan ook het toerisme in ZO-Drenthe worden uitgebouwd. Dit past op de ambities in de herijkte strategienota én op de recente ontwikkelingen in toerisme in eigen land.

Tenslotte worden de regiodeals voortgezet. Hiervoor is € 900 miljoen beschikbaar tot en met 2026. Emmen kan hiermee inzetten op verlenging, verbreding en verdieping van het doel van Regiodeal ZO-Drenthe: het bevorderen van de brede welvaart in onze regio. Ook via de NOVI OA kan hieraan verder vormgeven worden gegeven, onder meer door een gezamenlijke toekomstvisie ZO-Drenthe. Lobby op een deel van de beschikbare fondsen is daarvoor van belang en in gang gezet.

Cultuur en creatieve industrie

Het coalitieakkoord spreekt van het structureel investeren van € 170 miljoen per jaar in de creatieve en culturele sector. Om cultuur toegankelijk maken voor iedereen, met een goede regionale spreiding door heel Nederland en extra investeringen in cultuurparticipatie. Dit biedt kansen voor

Emmen, onder andere door het stimuleren van muziek- en cultuureducatie op school en bezoeken aan musea. Maar ook voor toekomstgerichte bibliotheekvoorzieningen. Het is daarom van belang om het cultuurecosysteem in ZO-Drenthe op de kaart te zetten en daarmee in aanmerking te komen voor verdere versterking van deze sector. De sector kan ook in Emmen een rol spelen bij grote maatschappelijke opgaven.

Digitalisering

Digitalisering beïnvloedt vele sociaaleconomische ontwikkelingen. Daarom wordt ook hieraan veel aandacht besteed. De coalitie zet in op het stimuleren van digitale innovatie en investeren in chips- en sleuteltechnologieën. Daarnaast moet Nederland het digitale knooppunt van Europa worden en bevordert deze regering robuust, supersnel en veilig internet in alle delen van het land. Deze ontwikkeling bieden kansen op meer startups en scale-ups, maar hierop moet specifiek worden gestuurd door slimme samenwerkingen met technologie hotspots Groningen en Enschede. Er moet daarnaast rekening worden gehouden met de groei van het aantal datacenters in Nederland, die over het algemeen veel energie gebruiken maar weinig werkgelegenheid bieden.

De sociale kant van digitalisering wordt ook goed benadrukt in het coalitieakkoord. Digibetisme wordt aangepakt en de toegankelijkheid van digitale overheidsdiensten moet verder worden verbeterd. De Emmense I-visie biedt daarvoor al een basis, maar het blijft een uitdaging om de Emmense inwoner beter digitaal te betrekken, bijvoorbeeld door digitale participatietools en het uitbreiden van digitale diensten en open informatie & data.

De fundamentele burgerrechten als privacy en vrije keuze worden ook in de digitale wereld steeds meer onderkend en bevochten. Daarnaast worden de risico's op digitale criminaliteit verder aangepakt. Veilige digitale communicatie wordt versterkt en technieken als digitale gezichtsherkenning worden wettelijk afgebakend en gecontroleerd.

Inwoners krijgen regie over hun eigen data. Om hier in Emmen goed op te kunnen acteren is samenwerking op NNL en NL-niveau nodig. We moeten dit niet alleen doen maar ons baseren op het overnemen van landelijke ontwikkelingen/standaarden/oplossingen.

Hoofdstuk 6 Gezondheid

Gezondheid wordt breed opgevat; ook bijvoorbeeld ondersteuning vanuit de Wmo en Jeugdzorg wordt hieronder geschaard. Er wordt ingezet op passende en betaalbare zorg: nu en in de toekomst, voor iedereen betaalbaar, beschikbaar en bereikbaar. Dat vraagt samenwerking, aandacht voor patiënt, ruimte voor zorgmedewerkers, het nemen van verantwoordelijkheid voor onszelf en elkaar en zorg kunnen leveren. Dit vraagt om hervormingen en verbeteringen in het stelsel. Hierbij wordt breed naar gezondheid gekeken; onderwijs, sport, huisvesting, bestaanszekerheid en leefomgeving dragen bij.

Hervorming jeugdzorg

In lijn met de uitspraak van de commissie van wijzen komt er additionele financiering voor jeugdzorg. Vanaf 2024 wil het kabinet echter vanuit de hervormingsagenda Jeugd extra beleidsmaatregelen nemen. Er wordt gedacht aan een mogelijke combinatie van het normeren van de behandelduur en een eigen bijdrage. Daarnaast spreekt men van inzet op het voorkomen van zwaardere (jeugd)zorg door realisatie van goede, tijdige en passende jeugdzorg, met een belangrijke rol voor de eigen omgeving. Hierbij moet worden afgebakend wat onder jeugdzorg verstaan wordt, en moeten gemeenten in staat worden gesteld dit te leveren. Gespecialiseerde jeugdzorg (waaronder jeugd-GGZ) wordt centraler ingekocht en de jeugdbeschermingsketen verbeterd. Onder aan de streep betekent dit een extra korting van € 500 miljoen euro op het budget voor uitvoering van de Jeugdwet voor gemeenten. De totale beoogde besparing wordt daarmee circa € 1,5 miljard.

Deze korting wordt beschouwd als een schending van de uitspraak die de Commissie van wijzen na arbitrage heeft gedaan. Daarin wordt gesteld dat gemeenten gecompenseerd moeten worden voor de kosten voor uitvoering van de Jeugdwet. De op voorhand ingeboekte korting door het rijk, loopt vooruit op de opbrengsten van het proces waarin rijk, gemeenten en partners de Hervormingsagenda Jeugd vormgeven. De korting is wat gemeenten betreft daarom in strijd met het besluit van de Commissie van wijzen. Vanuit de VNG en G40 vindt een intensieve lobby plaats om het rijk het besluit van de commissie van wijzen te laten naleven. Uitgangspunt daarbij, is dat het financieel beheersbaar maken van jeugdzorg moet plaatsvinden vanuit een weloverwogen fundamentele hervorming binnen de Hervormingsagenda Jeugd, in samenspraak met rijk,

gemeenten en partners. De afgekondigde beleidsmaatregelen moeten in dat licht nader worden gezien.

Versterken pandemische paraatheid

We werken aan een infrastructuur waarmee we toekomstige pandemieën beter kunnen opvangen. Hiervoor wordt de samenwerking versterkt en ontschot, nieuwe (digitale) werkvormen geïntroduceerd en de publieke gezondheidszorg versterkt. Dit kan leiden tot een meer toekomstbestendige gezondheidszorg, maar ook tot uitbreiding van gemeentelijke of GGD taken.

Inzet preventie gericht op gezondheid & mentale weerbaarheid jeugd

Er wordt ingezet op meer preventie en gezonde levensstijl van jongeren, zodat vermijdbare gezondheidsverschillen worden aangepakt. Hierbij worden de doelen van het Preventieakkoord doorgezet en verbreed met mentale weerbaarheid. De focus ligt op jeugd. Het streven is een gezonde generatie in 2040, door inzet op sport, bewegen en voeding. Dit sluit aan bij ons huidige lokale preventieakkoord. Als dat nodig blijkt, passen we deze aan.

Passende (kosten)effectieve zorg in cure & care

Zorg is bewezen effectief, gericht op gezondheid, functioneren en kwaliteit van leven, het voorkomen van overbehandeling, samenwerking tussen patiënt/cliënt en professional en moet op de juiste plek geleverd worden. Uitvoerders worden in staat gesteld hier adequaat op te sturen. Hierbij wordt de bewezen (kosten)effectiviteit in de Wlz, Jeugdwet en Wmo nader bekeken en de rol van huisartsen versterkt. Dit vraagt op termijn meer aandacht voor de bewezen effectiviteit van interventies. Mogelijk vraagt dit meer van de nu al weinige en overbelaste huisartsen in Emmen.

Herschikking zorglandschap

Vaak voorkomende niet complexe zorg moet voor iedereen dichtbij beschikbaar zijn. Weinig voorkomende complexe zorg vraagt om specialisatie. Planbare en acute zorg moet toekomstbestendig gemaakt worden. Dit betekent herschikking van het zorglandschap vanuit een integraal aanbod: passende zorg over domeinen voor iedereen in Nederland ongeacht woonplaats. De NZa stelt hiertoe regiobeelden op, op basis van de juiste zorg op de juiste plek.

Dit lijkt zowel over cure en care te gaan als over het sociaal domein, maar dit is niet helder. De impact is hoe dan ook fors. Het heeft onder meer (al) consequenties voor de allocatie van ziekenhuiszorg in Noord-Nederland. Daardoor neemt de onzekerheid over het bestaansrecht van Treant op deze locatie en in deze vorm toe. Hierover zijn we reeds in gesprek met Treant. We wenden alle mogelijke beïnvloedingsmogelijkheden aan om Treant voor Emmen te behouden. We sluiten autonoom of vanuit partners aan bij de totstandkoming van de regiobeelden.

Eerlijke eigen bijdrage huishoudelijke hulp

Volgens het kabinet heeft het abonnementstarief geleid tot een beperking van stapeling van zorgkosten en is dit transparant en eenvoudig in de uitvoering. Om met de stijgende hulpvraag hulp en ondersteuning beschikbaar te houden, moet er een eerlijkere eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp komen. Hiervoor gaan landelijke normen gelden. Daarbij is oog voor de betaalbaarheid van lage- en middeninkomens. De invoering van deze eigen bijdrage leidt vanaf 2025 tot een korting in het gemeentefonds van € 95 miljoen per jaar.

Het vermoeden is dat het rijk hierbij veronderstelt dat dit bedrag door gemeenten wordt terugverdiend door inkomsten uit eigen bijdragen en lagere kosten van huishoudelijke hulp. De maatregel lijkt een reactie op de door het vorige kabinet aangekondigde beheersmaatregelen om de aanhoudende instroom tegen te gaan. De aanhoudende lobby vanuit de VNG/G40 heeft hieraan bijgedragen. We monitoren via dit gremium of de uitwerking aansluit bij onze standpunten, bijdraagt en beïnvloedt dit waar nodig en mogelijk.

Ouderen kunnen langer thuis wonen

Ouderen kunnen waardig en gezond ouder worden in de eigen of een passende omgeving. Langer thuis wonen (met zorg) is daarbij betaalbaar, ongeacht inkomen. Wonen en zorg worden stapsgewijs gescheiden. Gemeenten worden gestimuleerd om mogelijk kwetsbare ouderen vroeg in beeld te hebben en langer thuis wonen mede te faciliteren. Er wordt ingezet op meer seniorenwoningen en andere (innovatieve) woonvormen, woonplekken waar jongeren betaalbaar kunnen samenleven met ouderen, levensloopbestendige woningen, mantelzorg, digitale zorg, domotica en valpreventie.

Hiervoor lijkt vooralsnog geen aanvullend budget beschikbaar te worden gesteld. Vanuit wonen en sociaal domein monitoren we of en hoe dit uitgewerkt wordt, wat de financiële implicaties zijn en of we als gemeente of regio met dubbele vergrijzing extra gelden kunnen verwerven.

Voorkomen dakloosheid en huisvesting

Een eigen thuis is belangrijk voor bestaanszekerheid. Daarom wordt ingezet op het voorkomen van dakloosheid, vernieuwing van de maatschappelijke opvang en het realiseren van woonplekken met passende ondersteuning voor (dreigend) daklozen. Vanaf 2022 wordt hiervoor landelijk structureel € 65 miljoen beschikbaar gesteld. Deze aanpak is in Emmen al in gang gezet. Hiervoor is incidenteel geld opgehaald bij het rijk, dit kan hiermee mogelijk structureel worden. Ook zijn er nog andere ontwikkelperspectieven op dit vlak.

Instroom GGZ beperken

De instroom in de Geestelijke gezondheidszorg (GGZ) wordt beperkt, zodat de GGZ zich meer kan richten op complexe problematiek. Hiervoor wordt onder meer ingezet op praktijk ondersteuners (POH) bij huisartsen. Mogelijk leidt dit er toe dat de problematiek waar gemeenten mee geconfronteerd worden zwaarder en complexer van aard is en de vraag naar door gemeenten gefinancierde ondersteuning toeneemt.

Tegengaan van fraude en oneigenlijk gebruik

Er wordt ingezet op goed inzicht in de kwaliteit van geleverde zorg en het aanpakken van niet-integere zorgbestuurders en -ondernemers. Tegen fraude en oneigenlijk gebruik wordt opgetreden. Er worden onder meer nadere voorwaarden gesteld aan winstuitkering, om excessieve uitkering door zorgaanbieders tegen te gaan. Onder strenge randvoorwaarden is het mogelijk is dat er geld van investeerders aangetrokken wordt voor investeringen in de zorg. De maatregelen kunnen bijdragen aan meer zicht en grip op de kwaliteit van zorg. We monitoren hoe dit uitgewerkt wordt en wat dit voor ons betekent.

Hoofdstuk 7 Internationaal

Er gebeurt veel in de machtsverhoudingen en instabiliteit rond Europa. Door geopolitieke ontwikkelingen moeten vrijheid, veiligheid en welvaart actiever beschermd worden. Er komen grote mondiale uitdagingen aan, zoals klimaatverandering, pandemiebestrijding, migratie, economisch herstel en ongelijkheid. Ook de internationale rechtsorde, mensenrechten en kwetsbare groepen staan meer onder druk. Dit alles vraagt een voortrekkersrol van Nederland en een sterke en slagvaardige EU. Europa brengt Nederland vrede, veiligheid en welvaart. Naast een economische gemeenschap is de EU een waardengemeenschap. De EU moet een speler zijn en niet een speelveld voor andere grootmachten.

Maakindustrie Emmen, concurrerend en duurzaam

De regering wil ondernemers en het MKB helpen om in de wereld succesvol te zijn door ze te beschermen tegen ongewenste investeringen en oneerlijke concurrentie. Handelsinstrumenten worden daarom vergroend in lijn met de uitkomsten van de akkoorden van Parijs en Glasgow. Daarbij bevordert de EU de internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen wetgeving (IMVO) en wordt nationale IMVO-wetgeving ingevoerd die rekening houdt met een gelijk speelveld. Dit kan kansen scheppen voor Emmen die met haar maakindustrie bewijst dat lokale en verantwoorde productie mogelijk is. Emmen is daarbij klaar voor de uitdaging om deze in de toekomst te verduurzamen én concurrerder te worden.

Migratie en asiel

Het vrij verkeer van personen is voorwaarden-scheppend voor onze economische welvaart, maar wanneer de structuur niet sterk is, vormt het een kwetsbaarheid bij migratie en asielvraagstukken. Bedrijven en sectoren hebben arbeids- en kennismigratie van binnen en buiten de EU echter wel nodig. De regering neemt de aanbevelingen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten (Commissie Roemer) over om misstanden bij arbeidsmigratie tegen te gaan. Het gaat om het tegen gaan van uitbuiting, de aanpak van huisvesting en het voorkomen van oneerlijke concurrentie en verdringing op de arbeidsmarkt. Dit kabinet wil migratie zoveel mogelijk structureren en het draagvlak hiervoor in de samenleving te behouden en versterken. Dit vraagt onder meer (financiële) steun voor opvang in de regio, snellere en meer zorgvuldige asielprocedures, stabielere uitvoering, het tegengaan van overlast en sneller starten met integratie of terugkeer. In Emmen zijn we bekend met deze problematiek en werken we samen met omringende gemeenten om dit landelijk te agenderen en helder en duidelijk beleid af te dwingen die de uitvoering ten goede komt.

LVV naar landelijk dekkend netwerk

Mensen die niet rechtmatig in Nederland verblijven, moeten terugkeren naar het land van herkomst. Een belangrijke maatregel is de verbetering van begeleiding in het terugkeerspoor en uitbreiding van de Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) naar een landelijk dekkend netwerk. Opvang is hiermee altijd gericht op terugkeer. Zelfstandige gemeentelijke opvang is hierdoor volgens het kabinet niet meer nodig en wordt niet meer door het rijk gefinancierd. Dit strookt niet met eerder gemaakte afspraken tussen rijk en gemeenten. Onduidelijk is hoe dit netwerk wordt vormgegeven. Een inadequate inrichting kan ertoe leiden dat mensen op straat belanden en gemeenten hier de gevolgen van ondervinden. Vanuit de provinciale en landelijke regietafels en 5 LVV gemeenten vindt momenteel een lobby plaats met als inzet het terugdraaien van of pas op de plaats maken met deze aangekondigde maatregel. De gemeente Emmen is sinds november 2020 als satellietlocatie van de LVV Groningen aangehaakt bij het landelijke proefproject met de opvang van asielzoekers die geen aanspraak (meer) maken op een plek in een van de reguliere asielcentra van de rijksoverheid.